

_____ *hokimligi*
maktabgacha va maktab ta'limi
boshqarmasi

_____ *maktabgacha va*
maktab ta'limi bo'limi tasarrufidagi
__-umumiy o'rta ta'lim maktabi
geografiya fani o'qituvchisi

_____ *ning*
20__-20__-o'quv yilida
10-sinflar uchun geografiya fanidan

TO'GARAK
HUJJATLARI

To'garak a'zolari haqida ma'lumot

<i>N^o</i>	Familiya ismi va sharifi	Tug'ilgan sanasi	Sinfi	Manzili (to'liq)	Ota-onasi (Ismi sharifi)	Telefon (uy yoki mobil)	Izoh
<i>1.</i>							
<i>2.</i>							
<i>3.</i>							
<i>4.</i>							
<i>5.</i>							
<i>6.</i>							
<i>7.</i>							
<i>8.</i>							
<i>9.</i>							
<i>10.</i>							
<i>11.</i>							
<i>12.</i>							
<i>13.</i>							
<i>14.</i>							

15.							
16.							
17.							
18.							
19.							
20.							
21.							
22.							
23.							
24.							
25.							
26.							
27.							
28.							
29.							
30.							

O'tkazilgan xona _____

**20__-20__-o‘quv yili uchun tuzilgan “_____” to‘garagining
ISH REJASI**

№	Yillik ish reja mavzulari	Soat	Sana	Izoh
1.	Jahonning siyosiy xaritasi	1		
2.	Mamlakatlarning boshqaruv shakli va davlat tuzilishi	1		
3.	Unitar va federativ davlatlar	1		
4.	Tugamaydigan va tiklanadigan tabiiy resurslar geografiyasi	1		
5.	Yer resurslar	1		
6.	Suv resurslari	1		
7.	Biologik resurslar	1		
8.	Global ekologik muammolar	1		
9.	Dunyo aholisining soni, o‘sishi va joylashishi	1		
10.	Jahon aholisining yosh, jinsiy va irqiy tarkibi	1		
11.	Dunyo aholisining etnik va diniy tarkibi	1		
12.	Aholining diniy tarkibi	1		
13.	Jahon iqtisodiyotining tarkibiy tuzilishi	1		
14.	Rivojlangan va rivojlanayotgan davlatlarda iqtisodiyotning tarmoqlar tarkibi.	1		
15.	Jahon xo‘jaligi va uning tarkibini o‘rganish.	1		
16.	Gaz sanoati	1		
17.	Elektr energetika sanoati	1		
18.	Jahon transport geografiyasi	1		
19.	Yevropaning geografik o‘rni, chegaralari va siyosiy xaritasi	1		
20.	Germaniya Federativ Respublikasi	1		
21.	Buyuk Britaniya va Shimoliy Irlandiya Birlashgan Qirolligi	1		
22.	Fransiya Respublikasi	1		
23.	Italiya Respublikasi	1		
24.	Rossiya Federatsiyasi	1		
25.	Rossiya Federatsiyasi xo‘jaligi.	1		
26.	Qozog‘iston Respublikasi	1		
27.	Turkmaniston Respublikasi	1		
28.	Turkiya Respublikasi	1		
29.	Afg‘oniston	1		
30.	Xitoy Xalq Respublikasi	1		
31.	Koreya Respublikasi	1		
32.	Fors qo‘ltig‘i arab davlatlari	1		
33.	Misr Arab Respublikasi.	1		
34.	Amerika Qo‘shma Shtatlari	1		

Sana: “ ” _____ 20__-yil. Sinflar: _____. To‘garak rahbari: _____

Mavzu: Jahonning siyosiy xaritasi.

Maqsadlar:

a) zamonaviy dunyo, uning yirik mintaqalari hamda xalqaro iqtisodiy va siyosiy tizimda muhim o‘rin egallagan davlatlarga xos ijtimoiy-iqtisodiy geografik xususiyatlarni o‘rgatish, turli global va mintaqaviy iqtisodiy,

ijtimoiy va ekologik jarayonlar haqida tizimli ma’lumotlarga ega bo‘lish.

b) jahon, uning yirik mintaq va mamlakatlari iqtisodiy va ijtimoiy geografiyasiga doir zamonaviy bilim berish, mustaqil bilim olish va uni amaliyotda qo‘llashni o‘rgatish.

v) jahonning siyosiy xaritasi, tabiiy resurslari, aholisi va xo‘jaligi haqidagi umumiy ilmiy tasavvurni shakllantirish. Jahonning yirik mintaqalari — Yevropa, Osiyo, Afrika, Amerika va Avstraliyaning siyosiy xaritasi, tabiiy resurslari, aholisi va iqtisodiyotining o‘ziga xos xususiyatlarini tushuntirish.

O‘quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiyalar elementlari:

Kommunikativ kompetensiya: ijtimoiy vaziyatlarda eng avvalo ona tilida hamda birorta xorijiy tilda o‘zaro samarali mulokotga kirisha olish, muloqotda muomala madaniyatiga amal qilish, ijtimoiy moslashuvchanlik, hamkorlikda jamoada samarali ishlay olish.

O‘z-o‘zini rivojlantirish kompetensiyasi: doimiy ravishda o‘z-o‘zini jismoniy, ma’naviy, ruhiy va intellektual rivojlantirish, kamolotga intilish, hayot davomida mustaqil o‘qib-o‘rganish, bilim va tajribani mustaqil ravishda muntazam oshirib borish, o‘z hatti-harakatini adekvat baholash va mustaqil qaror qabul qila olish ko‘nikmalarni egallash.

Mashg‘ulot turi: mavzuga oid yangi ma’lumotlarni o‘quvchilarga yetkazishda yangi texnologiyalardan foydalanish, klaster, yozma, og‘zaki, ko‘rgazmali aralash mashg‘ulot, suhbat, munozara, noananaviy, hamkorlikda ishlash, yangi tushuncha va bilimlarni shakllantirish.

Mashg‘ulot jihozi: Globus, dunyo tabiiy kartasi, 5-sinf atlas, “Tabiiy geografiya boshlang‘ich kursi” atlas, yozuvsiz xaritasi, rangli qalamlar, chizg‘ich, o‘chirg‘ich, sirkul va kompas va globus, tarqatma materiallar, mavzuga oid ko‘rgazmali qurollar va video roliklar, slaydlar, guruhlar uchun rag‘bat kartochkalari.

I.Tashkiliy qism: salomlashish, yo‘qlama qilish, o‘quvchilarni mashg‘ulotga tayyorgarliklarini tekshirish.

II. Yangi mavzu bayoni:

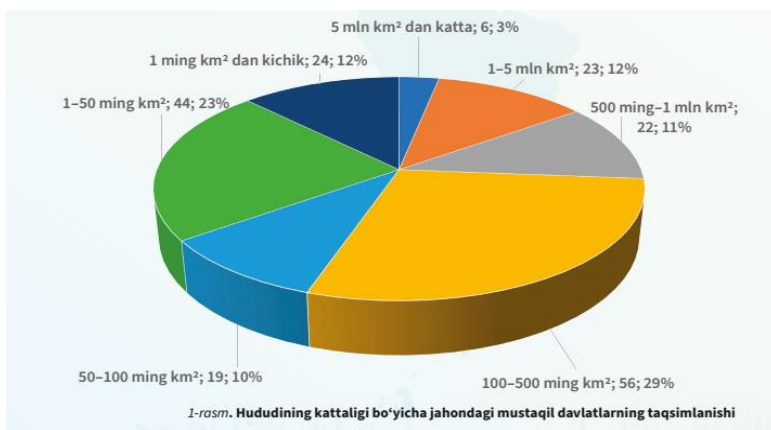
Jahonning siyosiy xaritasida 2022-yil boshi holatiga ko‘ra jahon hamjamiyati, xususan, Birlashgan Millatlar Tashkiloti (BMT) tomonidan mustaqilligi rasman tan olingan 194 ta suveren davlat mavjud. Bulardan 193 tasi BMT faoliyatida a‘zo davlatlar sifatida, 1 tasi (Vatikan) esa kuzatuvchi davlat bo‘lib ishtirok etadi. Davlatlar bir-biridan turli xususiyatlari bilan ajralib turadi. Bunday muhim jihatlaridan biri hududning kattaligi hisoblanadi. Siyosiy xarita, davlat, Birlashgan Millatlar Tashkiloti, eng yirik va “mitti” davlatlar, orol davlatlar, yarimorol davlatlar, ichki kontinental davlatlar, mustaqil davlatlar.

III. Mustahkamlash:

Shu bilan birga, dunyodagi davlatlar ichida hududiy kattaligi jihatidan mayda, yoki “mitti” bir guruh davlatlar ham o‘ziga e‘tiborni tortadi. Bunday toifadagi davlatlar turli qit‘alarda, xususan, Yevropada (Vatikan, Monako, San Marino, Lixtenshteyn va boshqalar), Osiyoda (Maldiv Respublikasi, Singapur, Bahrayn), Amerikada (Sent Kits va Nevis, Grenada, Barbados va boshqalar), Avstraliya va Okeaniyada (Nauru, Tuvalu, Marshall orollari va boshqalar) joylashgan.

IV. Uyga vazifa:

1. Jahonning siyosiy xaritasidan Yevropa, Osiyo, Afrika va Okeaniyadagi eng yangi (1990-yildan keyingi davrda mustaqillikka erishgan) mustaqil davlatlarni toping.

Sana: “ ___ ” _____ 20__-yil. Sinflar: _____. To‘garak rahbari: _____

Mavzu: Mamlakatlarning boshqaruv shakli va davlat tuzilishi.

Maqsadlar:

a) zamonaviy dunyo, uning yirik mintaqalari hamda xalqaro iqtisodiy va siyosiy tizimda muhim o‘rin egallagan davlatlarga xos ijtimoiy-iqtisodiy geografik xususiyatlarni o‘rgatish, turli global va mintaqaviy iqtisodiy,

ijtimoiy va ekologik jarayonlar haqida tizimli ma’lumotlarga ega bo‘lish.

b) jahon, uning yirik mintaq va mamlakatlari iqtisodiy va ijtimoiy geografiyasiga doir zamonaviy bilim berish, mustaqil bilim olish va uni amaliyotda qo‘llashni o‘rgatish.

v) jahonning siyosiy xaritasi, tabiiy resurslari, aholisi va xo‘jaligi haqidagi umumiy ilmiy tasavvurni shakllantirish. Jahonning yirik mintaqalari — Yevropa, Osiyo, Afrika, Amerika va Avstraliyaning siyosiy xaritasi, tabiiy resurslari, aholisi va iqtisodiyotining o‘ziga xos xususiyatlarini tushuntirish.

O‘quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiyalar elementlari:

O‘z-o‘zini rivojlantirish kompetensiyasi: doimiy ravishda o‘z-o‘zini jismoniy, ma’naviy, ruxiy va intellektual rivojlantirish, kamolotga intilish, hayot davomida mustaqil o‘qib-o‘rganish, bilim va tajribani mustaqil ravishda muntazam oshirib borish, o‘z hatti-harakatini adekvat baholash va mustaqil qaror qabul qila olish ko‘nikmalarini egallash.

Matematik savodxonlik, fan va texnika yangiliklaridan xabardor bo‘lish hamda foydalanish kompetensiyasi: aniq hisob-kitoblarga asoslangan holda shaxsiy, oilaviy, kasbiy va iqtisodiy rejalarni tuza olish, kundalik faoliyatda turli formula, model, chizma va diagrammalarni o‘qiy olish, inson mehnatini yengillash tiradigan, mehnat unumdorligini oshiradigan, qulay shart- sharoitga olib keladigan fan va texnika yangiliklaridan foydalana olish.

Mashg‘ulot turi: mavzuga oid yangi ma’lumotlarni o‘quvchilarga yetkazishda yangi texnologiyalardan foydalanish, klaster, yozma, og‘zaki, ko‘rgazmali aralash mashg‘ulot, suhbat, munozara, noananaviy, hamkorlikda ishlash, yangi tushuncha va bilimlarni shakllantirish.

Mashg‘ulot jihozi: Globus, dunyo tabiiy kartasi, 5-sinf atlas, “Tabiiy geografiya boshlang‘ich kursi” atlas, yozuvsiz xaritasi, rangli qalamlar, chizg‘ich, o‘chirg‘ich, sirkul va kompas va globus, tarqatma materiallar, mavzuga oid ko‘rgazmali qurollar va video roliklar, slaydlar, guruhlar uchun rag‘bat kartochkalari.

I. Tashkiliy qism: salomlashish, yo‘qlama qilish, o‘quvchilarni mashg‘ulotga tayyorgarliklarini tekshirish.

II. Yangi mavzu bayoni:

Jahon mamlakatlarining muhim belgilaridan biri boshqaruv shakli hisoblanadi. Siyosiy boshqaruvning ikki asosiy shakli — respublika va monarxiyaga ajratiladi. Jahonning siyosiy xaritasida 2022-yil boshi holatiga ko‘ra, boshqaruv shakli respublika bo‘lgan 151 ta davlat mavjud. Respublikalar asosan 3 ta turga bo‘linadi: prezidentlik, parlamentar hamda aralash.

Daniya qirolichasi Margrete II

Brunei sultoni Hassanal Bolqiya

Yaponiya imperatori Naruhito

III. Mustahkamlash:

Hozirgi vaqtda dunyoda 43 ta monarxiya davlatlari mavjud bo‘lib, ular konstitutsion va mutlaq monarxiyalarga bo‘linadi. Konstitutsion monarxiyalarda davlat rahbari (qirol, amir, knyaz va h.k.) ning siyosiy vakolatlari ma’lum darajada cheklangan bo‘lib, davlat boshqaruvida parlament va hukumatning o‘rni muhim hisoblanadi. Mutlaq monarxiya boshqaruv shakliga ega bo‘lgan davlatlarda esa monarxning vakolatlari cheklanmagan bo‘ladi.

IV. Uyga vazifa:

1. Jahon davlatlarining necha foizi respublika, necha foizi monarxiya, necha foizi unitar, necha foizi federativ ekanligini hisoblang.

Sana: “__” _____ 20__-yil. Sinflar: _____. To‘garak rahbari: _____

Mavzu: Unitar va federativ davlatlar.

Maqsadlar:

a) zamonaviy dunyo, uning yirik mintaqalari hamda xalqaro iqtisodiy va siyosiy tizimda muhim o‘rin egallagan davlatlarga xos ijtimoiy-iqtisodiy geografik xususiyatlarni o‘rgatish, turli global va mintaqaviy iqtisodiy,

ijtimoiy va ekologik jarayonlar haqida tizimli ma’lumotlarga ega bo‘lish.

b) jahon, uning yirik mintaq va mamlakatlari iqtisodiy va ijtimoiy geografiyasiga doir zamonaviy bilim berish, mustaqil bilim olish va uni amaliyotda qo‘llashni o‘rgatish.

v) jahonning siyosiy xaritasi, tabiiy resurslari, aholisi va xo‘jaligi haqidagi umumiy ilmiy tasavvurni shakllantirish. Jahonning yirik mintaqalari — Yevropa, Osiyo, Afrika, Amerika va Avstraliyaning siyosiy xaritasi, tabiiy resurslari, aholisi va iqtisodiyotining o‘ziga xos xususiyatlarini tushuntirish.

O‘quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiyalar elementlari:

Axborot bilan ishlashkompetensiyasi: media manbalardan zarur ma’lumotlarni izlab topa olish, saralash, qayta ishlash, saqlash, ulardan samarali foydalana olish, ularning xavfsizligini ta’minlash ko‘nikmalarini egallashni hamda mediamadaniyatga ega bo‘lish.

O‘z-o‘zini rivojlantirish kompetensiyasi: doimiy ravishda o‘z-o‘zini jismoniy, ma’naviy, ruxiy va intellektual rivojlantirish, kamolotga intilish, hayot davomida mustaqil o‘qib-o‘rganish, bilim va tajribani mustaqil ravishda muntazam oshirib borish, o‘z hatti-harakatini adekvat baholash va mustaqil qaror qabul qila olish ko‘nikmalarni egallash.

Ijtimoiy faol fuqarolik kompetensiyasi: jamiyatda bo‘layotgan voqea, hodisa va jarayonlarga dahldorlikni his etish va ularda faol ishtirok etish, o‘zining fuqarolik burch va xuquqlarini bilishi, ularga rioya qilishi, mehnat va fuqarolik munosabatlarida muomala va xuquqiy madaniyatga ega bo‘lish.

Mashg‘ulot turi: mavzuga oid yangi ma’lumotlarni o‘quvchilarga yetkazishda yangi texnologiyalardan foydalanish, klaster, yozma, og‘zaki, ko‘rgazmali aralash mashg‘ulot, suhbat, munozara, noananaviy, hamkorlikda ishlash, yangi tushuncha va bilimlarni shakllantirish.

Mashg‘ulot jihozi: Globus, dunyo tabiiy kartasi, 5-sinf atlas, “Tabiiy geografiya boshlang‘ich kursi” atlas, yozuvsiz xaritasi, rangli qalamlar, chizg‘ich, o‘chirg‘ich, sirkul va kompas va globus, tarqatma materiallar, mavzuga oid ko‘rgazmali qurollar va video roliklar, slaydlar, guruhlar uchun rag‘bat kartochkalari.

I.Tashkiliy qism: salomlashish, yo‘qlama qilish, o‘quvchilarni mashg‘ulotga tayyorgarliklarini tekshirish.

II.Yangi mavzu bayoni:

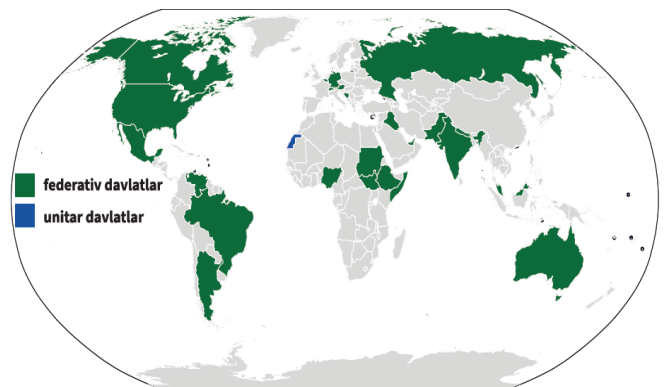
Har qanday mamlakatning ma’muriy-hududiy tizimi (davlat tuzilishi shakli) uning muhim siyosiy xususiyati hisoblanadi. Mazkur belgiga binoan, jahon mamlakatlari ikki turga, ya’ni unitar va federativ davlatlarga bo‘linadi. Unitar davlatlarda butun mamlakat hududida yagona qonunchilik tizimi amal qiladi, siyosiy boshqaruv esa markazlashgan holda amalga oshiriladi. Dunyo mamlakatlarining aksariyat qismi (167 tasi) unitar davlatlar qatoriga mansub.

III. Mustahkamlash:

Davlat tuzilishining birmuncha murakkab shakli federatsiyadir. Bunday davlatlarda qonunchilik, ijro va sud hokimiyati markaziy (federal) hamda hududiy (shtatlar, provinsiyalar, respublikalar va boshqalar doirasida) darajalardan tashkil topadi. Federativ davlatlarning soni, 2022-yil boshi holatiga ko‘ra, 27 ta bo‘lib, jumladan, Yevropada 6 ta, Osiyoda 6 ta, Afrikada 6 ta, Amerikada 7 ta hamda Avstraliya va Okeaniyada 2 ta federatsiyalar joylashgan

IV. Uyga vazifa:

1.Darslik hamda atlasdagi jahonning siyosiy xaritasidan foydalanib federativ davlatlar nomini daftaringizga yozib oling va yozuvsiz xaritada belgilang.

4-rasm. Unitar va federativ davlatlar jahon siyosiy xaritasida

Sana: “ ” _____ 20__-yil. Sinflar: _____. To‘garak rahbari: _____

Mavzu: Tugamaydigan va tiklanadigan tabiiy resurslar geografiyasi.

Maqsadlar:

a) zamonaviy dunyo, uning yirik mintaqalari hamda xalqaro iqtisodiy va siyosiy tizimda muhim o‘rin egallagan davlatlarga xos ijtimoiy-iqtisodiy geografik xususiyatlarni o‘rgatish, turli global va mintaqaviy iqtisodiy,

ijtimoiy va ekologik jarayonlar haqida tizimli ma’lumotlarga ega bo‘lish.

b) jahon, uning yirik mintaq va mamlakatlari iqtisodiy va ijtimoiy geografiyasiga doir zamonaviy bilim berish, mustaqil bilim olish va uni amaliyotda qo‘llashni o‘rgatish.

v) jahonning siyosiy xaritasi, tabiiy resurslari, aholisi va xo‘jaligi haqidagi umumiy ilmiy tasavvurni shakllantirish. Jahonning yirik mintaqalari — Yevropa, Osiyo, Afrika, Amerika va Avstraliyaning siyosiy xaritasi, tabiiy resurslari, aholisi va iqtisodiyotining o‘ziga xos xususiyatlarini tushuntirish.

O‘quvchilarda shakllantiriladigan tayanch kompetensiyalar elementlari:

O‘z-o‘zini rivojlantirish kompetensiyasi: doimiy ravishda o‘z-o‘zini jismoniy, ma’naviy, ruxiy va intellektual rivojlantirish, kamolotga intilish, hayot davomida mustaqil o‘qib-o‘rganish, bilim va tajribani mustaqil ravishda muntazam oshirib borish, o‘z hatti-harakatini adekvat baholash va mustaqil qaror qabul qila olish ko‘nikmalarni egallash.

Milliy va umummadaniy kompetensiya: Vatanga sadoqatli, insonlarga mehr-oqibatli hamda umuminsoniy va milliy qadriyatlarga e’tiqodli bo‘lishni, badiiy va san’at asarlarini tushunish, orasta kiyinish, madaniy me’yorlarga va sog‘lom turmush tarziga amal qilish.

Mashg‘ulot turi: mavzuga oid yangi ma’lumotlarni o‘quvchilarga yetkazishda yangi texnologiyalardan foydalanish, klaster, yozma, og‘zaki, ko‘rgazmali aralash mashg‘ulot, suhbat, munozara, noanaviy, hamkorlikda ishlash, yangi tushuncha va bilimlarni shakllantirish.

Mashg‘ulot jihozi: Globus, dunyo tabiiy kartasi, 5-sinf atlas, “Tabiiy geografiya boshlang‘ich kursi” atlas, yozuvsiz xaritasi, rangli qalamlar, chizg‘ich, o‘chirg‘ich, sirkul va kompas va globus, tarqatma materiallar, mavzuga oid ko‘rgazmali qurollar va video roliklar, slaydlar, guruhlar uchun rag‘bat kartochkalari.

I.Tashkiliy qism: salomlashish, yo‘qlama qilish, o‘quvchilarni mashg‘ulotga tayyorgarliklarini tekshirish.

II. Yangi mavzu bayoni:

Hudud laming turli ekinyetishtirish imkoniyatlari ko‘p jihatdan iqlimga bog‘liq. Qishloq xo‘jaligiga bevosita ta’sir ko‘rsatuvchi iqlimiy resurslar agroiqlimiy resurslar deyiladi. Eng muhim agroiqlimiy korsatkichlar effektiv haroratlar (+10 °C dan yuqori) yillik yig‘indisi hamda namlanish koeffitsiyenti hisoblanadi. Iqlimning termik resurslari ekvator dan qutblarga tomon kamayib boradi. Ekvator atrofida effektiv haroratning yillik yig‘indisi 8000 °C dan yuqori bo‘lsa, arktika va subarktika iqlim mintaqalarida u 400 °C ga ham yetmaydi.

III. Mustahkamlash:

Iqlimning termik resurslari ekvator dan qutblarga tomon kamayib boradi. Ekvator atrofida effektiv haroratning yillik yig‘indisi 8000 °C dan yuqori bo‘lsa, arktika va subarktika iqlim mintaqalarida u 400 °C ga ham yetmaydi. Shuning uchun ham tropik, subekvatorial va ekvatorial iqlim mintaqalarida turli issiqsevar ekinlarni yetishtirish hamda yil davomida 2-3 marotaba hosil olish imkoniyati mavjud.

IV. Uyga vazifa:

1. Agroiqlimiy resurslarning qishloq xo‘jaligi ixtisoslashuviga ta’sirini turli geografik mintaqalar va davlatlar misolida tushuntiring.

*v**eb-saytimiz: Zokirjon.com***
Hujjat Word variantda beriladi.

Zokirjon Admin bilan

90-530-00-68 nomerga murojaat qilishingiz, shu nomerdagi telegram orqali bog'lanishingiz yoki nza4567 izlab telegramdan yozishingiz so'raladi.

Telegramda murojaatingizga o'z vaqtida javob beriladi

40 listdan iborat geografiya fanidan 10-sinf o'quvchilarga 34 soatli to'garakni to'liq holda olish uchun telegramdan yozing.

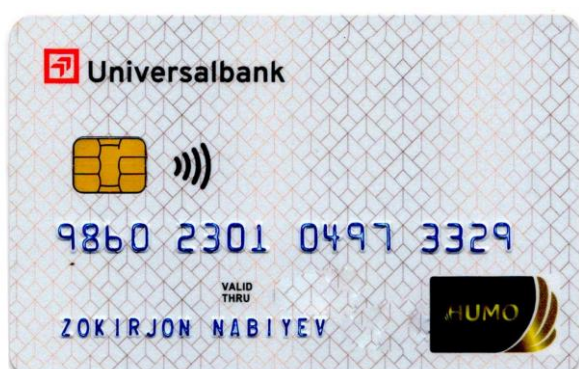
Narxi: 20 ming so'm

Telegram kanalimiz:

@Maktablar_uchun_hujjatlar

To'lov uchun: UZCARD *880*9860230104973329*summa#

Plastik egasi Nabiyev Zokirjon

DIQQAT!!!

Sizga bu **OMONAT** qilib beriladi.

To'liq holda olganingizdan so'ng:

Faqat o'zingiz uchun foydalaning.

Hech kimga bermang hattoki eng yaqin insoningizga ham.

Internet orqali veb-saytlarga joylamang.

Kanal va gruppalarga tarqatmang.

OMONATGA

HIYONAT QILMANG.